

Wyrok z dnia 12 marca 2007 r.

I UK 299/06

Zmiany w organizmie powodujące przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku nie przesądzają o niezdolności do pracy, nawet częściowej, jeżeli została zachowana zdolność do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami (art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 marca 2007 r. sprawy z odwołania Stanisława B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 kwietnia 2006 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 19 kwietnia 2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w C. odmówił przedłużenia wnioskodawcy Stanisławowi B. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową wobec odzyskania zdolności do pracy.

Odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 19 kwietnia 2004 r. [...]. Sąd ustalił, że wnioskodawca pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy od dnia 18 marca 1992 r. do dnia 31 stycznia 2003 r. Powołani przez Sąd bie-

gli lekarze neurochirurg-neurotraumatolog i chirurg naczyniowy rozpoznali u wnioskodawcy chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa o niewielkim nasileniu bez objawów korzeniowych, stan po urazie głowy bez objawów ogniskowych uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, chorobę wibracyjną pochodzenia zawodowego bez istotnego upośledzenia czynności rąk. W ocenie biegłego chirurga naczyniowego stan zaawansowania zespołu Raynauda - postaci naczyniowej choroby wibracyjnej - nie ogranicza obecnie sprawności wnioskodawcy w stopniu pozwalającym na przyjęcie częściowej niezdolności do pracy. Nie może on wprawdzie podejmować pracy związanej z wibracją oraz narażeniem na zimno i wilgoć, ale mając sprawną funkcję rąk może wykonywać szereg prac zgodnie z nabytymi umiejętnościami. Podzielając opinie biegłych Sąd uznał, że wnioskodawca jako osoba zdolna do pracy, nie jest uprawniony do renty na podstawie art. 17 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. Nr 199, poz. 1673 ze zm.).

Po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy od tego wyroku Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2006 r. [...] oddalił apelację. Sąd Apelacyjny przeprowadził dowód z opinii Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w S. Biegli po przeprowadzeniu kilkudniowej obserwacji klinicznej rozpoznali liczne zmiany chorobowe, między innymi naczyniową postać zespołu wibracyjnego i zespół Raynauda. Stwierdzili, że wnioskodawca, który przepracował 10 lat jako górnik, nie jest obecnie niezdolny do pracy z powodu choroby zawodowej, gdyż nastąpiła remisja choroby i jedynie ze wskazań profilaktycznych nie powinien podejmować pracy w narażeniu na drgania mechaniczne. W opinii uzupełniającej biegli powołali się na szeroką diagnostykę i szczegółowe badania oraz próby mające na celu wykrycie następstw zdrowotnych narażenia zawodowego na drgania mechaniczne. Stwierdzili, że sam wynik badania kapilaroskopowego nie czyni wnioskodawcy niezdolnym do pracy, gdyż o zdolności do pracy decyduje stopień upośledzenia sprawności organizmu, w tym przypadku czynność chwytna i sprawność rąk. Sąd Apelacyjny uznał wydane w sprawie opinie za wystarczające do uznania, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy w związku z chorobą zawodową. Zdaniem Sądu lekarz medycyny pracy jest właściwym specjalistą do oceny schorzenia zawodowego i jego wpływu na zdolność do pracy. Niezasadne jest więc żądanie prowadzenia dalszego postępowania dowodowego tylko dlatego, że strona

jest niezadowolona z opinii biegłych. W związku z tym Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji.

Od tego wyroku wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną, którą oparł na obu podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c. Pierwszą podstawą jest naruszenie prawa materialnego przez błędne zastosowanie art. 12 ust. 1 w związku z art. 12 ust. 3 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), „co polegało na przyjęciu, że ubezpieczony posiadający wykształcenie zawodowe górnicze i pracujący pod ziemią jako górnik strzałowy jest zdolny do pracy w sytuacji, gdy nie może podejmować pracy związanej z wibracją i w narażeniu na zimno i wilgoć”. Drugą podstawą jest naruszenie następujących przepisów postępowania: „art. 278 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, iż w sprawie złożyli opinię biegli sądowi o specjalnościach odpowiednich do rodzaju schorzenia zawodowego, na które cierpi ubezpieczony; art. 285 § 1 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie, co polegało na sporządzeniu wniosków biegłego w sposób uniemożliwiający ocenę, czy są logiczne oraz czy mają oparcie w stanie faktycznym sprawy; art. 286 k.p.c. przez niewezwanie Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w S. do złożenia ustnych wyjaśnień co do sporządzonej przez nich opinii oraz niepowołanie biegłego chirurga naczyniowego; art. 290 § 1 k.p.c. przez przeprowadzenie dowodu z opinii Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w S. mającej wyjaśnić wpływ choroby naczyniowej oraz zespołu Raynaud’a na zdolność ubezpieczonego do pracy w charakterze górnika w sytuacji, gdy Instytut ten nie zatrudnia lekarzy o specjalności chirurg naczyniowy oraz nie posiada sprzętu diagnostycznego koniecznego do wykonaniu takiego zadania; art. 328 § 2 k.p.c. przez powołanie w uzasadnieniu dowodów, które w aktach sprawy się nie znajdują oraz okoliczności niewynikających z zebranego materiału dowodowego”. W uzasadnieniu skargi wnioskodawca podniósł, że skoro w wyniku choroby zawodowej nie może pracować w narażeniu na niską temperaturę otoczenia, wilgotność i drgania mechaniczne, to możliwość wykonywania pracy w charakterze górnika jest wykluczona. Wynika z tego, że wnioskodawca stracił możliwości zarobkowe w stopniu znacznym w rozumieniu art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zatem powinna mu zostać przyznana renta na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Opinia o stanie zdrowia wnioskodawcy została wydana bez udziału biegłego o specjalności chirurga naczyniowego.

Nie miał takiej specjalności powołany przez Sąd Okręgowy biegły chirurg Jan C. Instytut naukowy, z którego opinii korzystał Sąd Apelacyjny nie zatrudnia biegłego chirurga naczyniowego. Biegli powołani przez Sąd nie mieli odpowiedniej wiedzy dla oceny wpływu choroby naczyniowej na zdolność do pracy. W związku z tymi zarzutami skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niezasadny jest zarzut, że w ustalonym stanie faktycznym Sąd Apelacyjny naruszył przepis art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten stanowi, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Zgodnie z art. 12 ust. 3 częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Z przedstawionych definicji wynika, że nie ma niezdolności do pracy w przypadku, gdy naruszenie sprawności organizmu nie jest przeszkodą do wykonywania pracy zgodnej z posiadanymi lub możliwymi do nabycia kwalifikacjami. Zmiany w organizmie powodujące przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku, nie przesądzają o niezdolności do pracy, nawet częściowej, jeżeli zdolność do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami została zachowana. W przypadku wnioskodawcy posiadającego wykształcenie zasadnicze zawodowe i doświadczenie w pracy górnika można mówić o kwalifikacjach do pracy fizycznej. Jeżeli uzna się, że aktualny stan schorzenia zawodowego (remisja istniejącej poprzednio choroby) nie ogranicza w stopniu znacznym jego zdolności do pracy fizycznej, nie ma niezdolności do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach. Oceny takiej można było dokonać przy przyjęciu, że wnioskodawca zachował pełną sprawność a jedynie ze względów profilaktycznych powinien unikać pracy w warunkach mogących wpłynąć na pogorszenie jego stanu zdrowia.

Jednakże będące podstawą oceny prawnej ustalenia faktyczne, oparte na opiniach biegłych lekarzy, zostały w skardze kasacyjnej zakwestionowane zarzutem wadliwie przeprowadzonego postępowania dowodowego z naruszeniem przepisów regulujących to postępowanie. W tym zakresie skarga jest uzasadniona. Zgodnie z

art. 278 § 1 k.p.c. sąd powołuje biegłego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Ocena aktualnego stanu choroby zawodowej wnioskodawcy - naczyniowej postaci zespołu wibracyjnego i zespołu Raynauda - wymagała powołania biegłego specjalisty z zakresu chirurgii naczyniowej. Dowód z opinii biegłego o takiej specjalności dopuścił Sąd pierwszej instancji w postanowieniu z dnia 16 czerwca 2003 r. i zlecił wykonanie opinii Janowi C. doktorowi nauk medycznych w zakresie chirurgii. Kwalifikacje tego biegłego, jako nieposiadającego specjalności w zakresie chirurgii naczyniowej, wnioskodawca kwestionował w postępowaniu apelacyjnym (w piśmie procesowym z dnia 20 stycznia 2006 r.) wnosząc o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu chirurgii naczyniowej. Wątpliwości co do specjalności biegłego nie zostały przez Sąd Apelacyjny wyjaśnione, chociaż Sąd ten uznał, że rozstrzygnięcie co do istnienia lub braku niezdolności do pracy wymaga poszerzenia postępowania dowodowego. Opinię zbieżną z opiniami biegłych powołanych przez Sąd pierwszej instancji wydali biegli z Instytutu Medycyny Pracy, jednakże ta opinia została wydana bez udziału specjalisty z zakresu chirurgii naczyniowej. Sąd Apelacyjny poprzestał na tej opinii, mimo że wątpliwości co do stopnia nasilenia choroby zawodowej wnioskodawcy nie zostały wyjaśnione. Zaniechanie wyjaśnienia przy pomocy biegłego lekarza z zakresu chirurgii naczyniowej okoliczności decydujących o istnieniu lub braku niezdolności do pracy wnioskodawcy stanowi naruszenie art. 286 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił skarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

=====